

**Wymagania edukacyjne zintegrowane z programem nauczania
z przedmiotu historia dla klasy 6
Szkoły Podstawowej nr 2 im. Edwarda hr. Raczyńskiego w Komornikach**

Wymagania zostały zmodyfikowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 28.06.2024 r. (Dz.U. poz. 996)*

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Dział1: Początki epoki nowożytnej				
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1492, • postać: Krzysztofa Kolumba, • przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych z Ameryki do Europy i odwrotnie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Indianie, • na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii, • wyjaśnić, na czym polega różnica między celem wyprawy Kolumba a jej ostatecznym efektem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1498, 1519–1522, • postacie: Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolonia, • znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami, • wskazać na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w., • na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana, • wskazać na mapie terytoria opanowane przez Hiszpanów i Portugalczków. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przyprawy korzenne, karawela, karaka, • wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych, • opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gamę, • wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1453, • wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Daleki Wschód, • z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych, • opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ludobójstwo. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd azteckiej stolicy, • uzasadnić twierdzenie, że Aztekowie stworzyli zaawansowaną cywilizację, • dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent, • formułować argumenty w debacie.

<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Leonarda da Vinci. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odrodzenie (renesans), • znaczenie wynalezienia druku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, za pośrednictwem jakich środków w średniowieczu przekazywano informacje. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Michała Anioła, Rafaela, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja Kopernika, Galileusza. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: humaniści. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści, • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu, • wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 1450. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: człowiek renesansu, teleskop. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech, • dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu, • scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne epoki odrodzenia (renesansu). <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna, • istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie, • porównać średniowieczne i nowożytny poglądy na temat budowy wszechświata. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec związek między rozwojem renesansu a końcem średniowiecznego uniwersalizmu, • argumentować w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1517, • postać: Marcina Lutra. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: luteranizm (Kościół luterski), reformacja, kalwinizm (Kościół kalwiński), anglikanizm, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Jana Kalwina, Henryka VIII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ruch zapoczątkowany przez Lutra został nazwany reformacją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg reformacji w Europie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1534, 1555, • główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem, • postanowienie pokoju w Augsburgu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: protestanci, • przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do powstania anglikanizmu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1536, • główne założenia kalwinizmu i anglikanizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: nepotyzm, kaznodzieja, Rzesza, • związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji, • scharakteryzować poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w., • ocenić sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech, • sformułować wniosek na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację, • wyjaśnić, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła doprowadziła do wojen i przelewu krwi.

			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech. 	
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia soboru trydenckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sobór trydencki, kontrreformacja, • przyczyny zwołania soboru trydenckiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ignacego Loyoli, • cele istnienia zakonu jezuitów. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jezuita (Towarzystwo Jezusowe), <i>Indeks ksiąg zakazanych</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1534, 1542, 1545–1563, 1559. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tradycja, Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie, • na czym polega dwojakość znaczenia pojęcia kontrreformacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego niektóre dzieła znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>, • opisać okoliczności powstania zakonu jezuitów, • przedstawić działalność jezuitów. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech. <p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Giordana Bruna, • przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Świętego Oficjum, • opisać przypadek Giordana Bruna i Galileusza, • określić, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania soboru trydenckiego, • ustosunkować się do argumentów dotyczących niesprawiedliwej oceny działalności inkwizycji, • ocenić działalność inkwizycji oraz jezuitów, • argumentować w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego.
Dział2: Złoty wiek				
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1572, • postacie: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony, • ramy chronologiczne czasów zygmunto-wskich i złotego wieku. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1525, • postać: Albrechta Hohenzollerna. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hołd pruski. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Barbary Radziwiłłówny. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Inflanty. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność królowej Bony, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1561, 1563–1570. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon kawalerów mieczowych, • znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i>, • omówić politykę Zygmunta I Starego wobec Imperium Osmańskiego i Mazowsza, • zinterpretować obraz <i>Śmierć Zygmunta Augusta w Knyszynie</i>,

<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie pojęcia: złoty wiek. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów, • wymienić państwa rywalizujące o Inflanty. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego, • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim, • omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej, • przedstawić okoliczności wybuchu pierwszej wojny północnej, • wyjaśnić, jak zakończyła się pierwsza wojna północna. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta, • uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy.
<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów”. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tolerancja religijna, arianie (bracia polscy). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolegia jezuickie, jidysz, • przyczyny, które skłaniały mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterzańskie i kalwińskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec negatywne postawy wobec protestantów i katolików, • przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich, • wymienić skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1564. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Sejm Czterech Ziem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra, • scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich, • przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: import, eksport, folwark, pańszczyzna, spichlerz, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1520. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: spław zboża, flisacy, system folwarczno-pańszczyźniany, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w., • analizować symbolikę obrazu i wyciągać z niej wnioski na temat roli i pozycji Gdańska w państwie polsko-

<ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy. 	<p>Zachodniej i Europy Wschodniej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • motywy, którymi kierowała się szlachta powiększając folwarki, • z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańska na rozwój gospodarczy państwa, • analizować dane statystyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie prowadzenia badań historycznych dla poznawania przeszłości. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować gospodarkę państwa polsko-litewskiego, • wyjaśnić, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożenia żywności, • przedstawić relacje między szlachtą a chłopami, • opisać los chłopów w XV i XVI w., • opisać, jak splawiano zboże do Gdańska. 	<p>-litewskim,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego, • wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie, • najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: włoszczyzna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Stańczyka, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, • główne postulaty zawarte w dziele <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd kaplicy Zygmuntowskiej i ratusza w Poznaniu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Akademia Zamojska, arrasy. • wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu, • przedstawić dokonania największych polskich twórców literatury pięknej epoki renesansu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między pojawieniem się renesansu na ziemiach polskich a rozwojem literackiej polszczyzny. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegał rewolucyjny charakter dzieła <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstało dzieło <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1569, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia unii lubelskiej. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny konfliktu między Polakami i Litwinami 	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p>

<ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Korona, Rzeczypospolita. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: unia realna, Rzeczypospolita Obojga Narodów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą, wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy. 	<p>dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stanowisko polskiej i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii, wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów. 	<ul style="list-style-type: none"> okoliczności zwołania polsko-litewskiego sejmiku do Lublina. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: polonizacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przebieg obrad sejmiku w Lublinie, scharakteryzować funkcjonowanie nowej unii łączącej Polskę i Litwę. 	<ul style="list-style-type: none"> z czego wynikają różnice w ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny unii lubelskiej.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka Walezego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wolna elekcja, absolutyzm, artykuły henrykowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne narodowości zamieszkujące Rzeczypospolitą w XVI w., postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacja warszawska, <i>pacta conventa</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1573, 1574. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacje wojewódzkie, interreks. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego, przedstawić organizację państwa w okresie bezkrólewia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie aktu konfederacji warszawskiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Rzeczypospolitą w drugiej połowie XVI w., opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji, wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą, omówić panowanie Henryka Walezego, dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny konfliktu między Litwą a Moskwą. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1576, postać: Anny Jagiellonki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> zagrożenia dla państwa polsko-litewskiego wynikające z podwójnej elekcji. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1577–1582, 1582. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację panującą w Rzeczypospolitej po ucieczce Henryka Walezego, scharakteryzować Stefana Batorego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Iwana IV Groźnego, Maksymiliana II, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: piechota wybraniecka, car, „trzeci Rzym”. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dzieje Rusi do XVI w., scharakteryzować państwo moskiewskie w okresie rządów Iwana IV Groźnego, zanalizować obraz <i>Batory pod Pskowem</i>.

	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzec rolę, jaką za panowania Batorego odgrywał Jan Zamoyski, • przedstawić główny cel polityki zagranicznej Moskwy za panowania Iwana IV Groźnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny z Moskwą, • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny z Moskwą. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze dokonania Stefana Batorego w polityce wewnętrznej, • omówić działalność Jana Zamoyskiego, • ocenić postać i dokonania Stefana Batorego. 	
Dział3: Rzeczypospolita w XVII wieku				
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Zygmunta III Wazy, • lata panowania dynastii Wazów w Polsce. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1587, • postacie: Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, • warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hetman, • motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego, • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką i polsko-moskiewską. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego, • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją, • wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Dymitra Samozwańca <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka smuta, dymitriada. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę władców Szwecji, • dostrzec wpływ konfliktu Rzeczypospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego, • ocenić postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego, • zanalizować obraz i na jego podstawie przedstawić przebieg bitwy pod Kłuszynem.
<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kim byli Kozacy, 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1620, 1621, 1626, 1627, 1629, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Koniecpolskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować obrazy i na tej podstawie zaprezentować

<ul style="list-style-type: none"> dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-tureckiego oraz konfliktu polsko-szwedzkiego w latach 1626–1629, zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629. 	<ul style="list-style-type: none"> postać: Gustawa V Adolfa, warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje między Rzeczpospolitą i Turcją w XVI w., wyjaśnić, co oznaczały dla Rzeczpospolitej warunki rozejmu podpisanego w 1629 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> czynniki, które zadecydowały o sukcesach Szwedów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją, określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczpospolitej miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w. 	<p>przebieg bitwy pod Cecorą i Chocimiem,</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1648, postacie: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić plany polityczne Władysława IV Wazy, wyjaśnić przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1635, 1649, 1651, 1654, postać: Jeremiego Wiśniowieckiego, warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r., główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski, dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> warunki ugody Zborowskiej i postanowienia ugody w Perejasławiu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rejestr Kozaków, związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego, dłaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami wchodziła Moskwa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia powstania na Ukrainie, zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego ugoda zborowska nie zakończyła konfliktu polsko-ukraińskiego, wyjaśnić znaczenie ugody w Perejasławiu dla polskiej polityki na Ukrainie, wyjaśnić, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1655–1660, 	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667, 	<p>Uczeń rozumie:</p>

<ul style="list-style-type: none"> • postaci: Stefana Czarnieckiego, Augustyna Kordeckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: potop, wojna szarpana, • dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się punktem zwrotnym wojny ze Szwecją. 	<ul style="list-style-type: none"> • uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r., • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką. 	<ul style="list-style-type: none"> • warunki pokoju w Oliwie, ugody hadziackiej i rozejmu w Andruszowie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: śluby lwowskie, • przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić postawy polskiej szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją, • przedstawić przebieg oblężenia Jasnej Góry, • dostrzec wpływ postawy wojsk szwedzkich na zmianę stosunku polskiego społeczeństwa do Szwedów. 	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między zawarciem ugody w Perejasławiu a wybuchem wojny Rzeczpospolitej z Moskwą. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-moskiewskiego, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą. 	<ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec elektora brandenburskiego, • ocenić wpływ wojen prowadzonych ze Szwecją i Moskwą na dalsze losy Rzeczpospolitej.
<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: magnateria, <i>liberum veto</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne przyczyny słabości Rzeczpospolitej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1668, • główne postulaty programu reform Jana Kazimierza. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „złota wolność”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie <i>liberum veto</i>, • wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności, w jakich doszło do użycia po raz pierwszy zasady <i>liberum veto</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dewaluacja, zasada jednomyślności (jednogodności), zasada jedności, rokosz, • jakie czynniki doprowadziły do wzrostu znaczenia magnaterii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej, • scharakteryzować polską magnaterię w XVII w., 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1652, 1658, 1665, 1666, • postać: Jerzego Lubomirskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667, • wyjaśnić, z czego wynikały różne postawy magnaterii w XVII w., • dostrzec związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmu. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować działalność polskiego sejmu w XVII i XVIII w., • przedstawić reakcję szlachty na projekt reform państwa zaproponowany przez Jana Kazimierza, • ocenić sytuację Rzeczpospolitej w drugiej połowie XVII w.

		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikała zasada jednomyślności. 		
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1674, 1683, • postać: Jana III Sobieskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co zadecydowało o wyborze Jana Sobieskiego na króla Rzeczypospolitej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Michała Korybuta Wiśniowieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odsiecz Wiednia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację Rzeczypospolitej w czasie konfliktu z Turcją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1669, 1672, 1673, 1699, • warunki pokoju w Buczaczu, rozejmu w Żurawnie i pokoju w Karłowicach. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: jasyr, • co oznaczało dla Rzeczypospolitej podpisanie pokoju w Buczaczu, • dlaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją, • opisać reakcję polskiej szlachty na warunki pokoju w Buczaczu, • przedstawić przebieg odsieczy Wiednia. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Kara Mustafy. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielki wezyr. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności elekcji z 1669 r., • przedstawić przebieg działań zbrojnych prowadzonych przez Turcję w 1683 r., • przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać organizację państwa tureckiego, • opisać sytuację Rzeczypospolitej pod rządami Michała Korybuta Wiśniowieckiego, • dostrzec znaczenie tej bitwy dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją, • ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sarmatyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne cechy ideologii sarmackiej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: barok. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady budowy barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1568, • ramy chronologiczne epoki baroku. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: lęk przed pustką, światłocien. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować architekturę, rzeźbę i literaturę baroku, • scharakteryzować polskie malarstwo barokowe, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Giovanniego Lorenza Berniniego, Rembrandta, Jana Andrzeja Morsztyna. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w Europie w XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans.

		<ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczypospolitej w XVII w. 		
Dział IV: Europa i Ameryka w XVII i XVIII wieku				
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Ludwika XIV. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: absolutyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: monarchia absolutna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1572, 1598, postacie: Henryka IV, Richelieu, postanowienia edyktu nantejskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: hugenoci, edykt nantejski, noc św. Bartłomieja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację religijną we Francji w drugiej połowie XVI w., opisać wygląd pałacu w Wersalu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1661, 1685, postacie: Jeana Baptiste’a Colberta, Moliera, cele polityki Richelieu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: racja stanu, czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działania polityczne podjęte przez kardynała Richelieu, scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV, omówić politykę zagraniczną Francji epoki Ludwika XIV, przedstawić dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zanalizować obraz <i>Okropności nocy św. Bartłomieja</i>, ocenić, kto osiągnąłby korzyść z celów, do których realizacji dążył kardynał Richelieu (PP), przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości, określić wpływ na państwo decyzji o odwołaniu edyktu nantejskiego, dokonać bilansu rządów Ludwika XIV.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Karola I Stuarta, ramy chronologiczne rewolucji angielskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: monarchia parlamentarna, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Olivera Cromwella, organizację parlamentu angielskiego, cele polityki Karola I Stuarta. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1649, 1660. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: purytanie, chwalebna rewolucja. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1588, 1689, postacie: Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego, okoliczności, w jakich doszło do restauracji monarchii w Anglii, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Elżbiety I Wielkiej, Williama Shakespeare’a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czasy elżbietańskie, Wielka Armada. <p>Uczeń potrafi:</p>

<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin, • przyczyny konfliktu między królem i parlamentem. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikały trudności Karola I Stuarta w realizacji jego celów politycznych, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu rewolucji w Anglii, • wymienić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji w Anglii, • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z walką między królem i parlamentem. 	<ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Armia Nowego Wzoru, lord protektor, Deklaracja praw, • przyczyny, które doprowadziły do restauracji monarchii w Anglii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do aresztowania i skazania Karola I Stuarta na śmierć, • scharakteryzować rządy Olivera Cromwella. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować czasy elżbietańskie, • porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jeana-Jacques'a Rousseau, Monteskiusza, • najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy starego ładu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stary ład. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać staremu ładowi, • wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera, • ramy chronologiczne epoki oświecenia. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofowie, deizm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu, • przedstawić najważniejsze poglądy filozofów oświecenia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, powiastki filozoficzne, klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstała <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, • przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.
<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm oświecony. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Katarzyny II Wielkiej. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: manufaktura, Królestwo Prus, • dlaczego Piotra I nazwano Wielkim. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1689, 1701, • postacie: Piotra I Wielkiego, Fryderyka II 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania Sankt Petersburga,

<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie położenie Rosji, Prus i Austrii. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić główne działania cara zmierzające do unowocześnienia Rosji, wskazać na mapie obszary, o które Rosja, Prusy i Austria powiększyły się w ciągu XVIII w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do uniezależnienia się Prus Książęcych od Polski. 	<p>Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: militarystyka, zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polegało zacofanie Rosji na początku rządów Piotra I, przedstawić główne reformy Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy i Józefa II. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić uzbrojenie i umundurowanie żołnierzy armii pruskiej, scharakteryzować politykę dynastyczną Habsburgów, ocenić, w czym interesie władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 4 lipca 1776, postać: Jerzego Waszyngtona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1783, 1787, 1791, główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii, ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Korona Brytyjska, bostońska „herbatka”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1773, 1781, przykładowe prawa zapisane w Karcie praw. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Kongres, Karta praw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej, wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami, 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na czym polega system prezydencki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości, scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych, ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny.

		<ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa, wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z amerykańską wojną o niepodległość. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze wydarzenia amerykańskiej wojny o niepodległość. 	
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 14 lipca 1789, postać: Ludwika XVI, prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne rewolucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: burżuazja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym, opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wielka trwoga. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w., przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji, opisać wydarzenia wielkiej trwogi. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zanalizować Deklarację praw człowieka i obywatela pod kątem zawartych w niej zasad dotyczących organizacji państwa i społeczeństwa, ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Maksymiliana Robespierre'a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: jakobini, wielki terror. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jakich okolicznościach Francja stała się republiką. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: prawica, lewica, centrum, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, Ustawa o duchowieństwie, monarchia konstytucyjna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia związane 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: powstanie w Wandei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji, omówić okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego, wyjaśnić, co zawierała Ustawa o duchowieństwie, zanalizować XVIII-wieczne rysunki propagandowe związane z rewolucją francuską, dostrzec jednostronność oceny osiągnięć rewolucji zawartą w tych rysunkach,

		<p>z przebiegiem rewolucji francuskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r., • przedstawić skutki egzekucji Ludwika XVI, • dostrzec przyczyny popularności jakobinów. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację polityczną i militarną Francji w okresie istnienia republiki. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania rewolucji francuskiej.
Dział V: Ostatnie stulecie I Rzeczypospolitej				
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1697, 1733, • postacie: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa, • ramy chronologiczne czasów saskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy saskie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Konarskiego, • tytuły rozpraw politycznych dotyczących reform państwa polskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej, • wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1717, • postanowienia sejmu niemego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sejm niemy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego, • scharakteryzować projekty reform ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1700, 1709, • postać: Karola XII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Collegium Nobilium, • w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg elekcji w 1697 r., • scharakteryzować Saksonię pod panowaniem Sasów, • przedstawić przebieg elekcji w 1733 r., • wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pijarzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu, • przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej, • scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III, • ocenić czasy saskie.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1772, • postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764, 1768, • żądania konfederatów barskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1767, • uchwały sejmu podjęte w 1768 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Nikołaja Repnina, <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg konfederacji barskiej,

<ul style="list-style-type: none"> • państwa uczestniczące w I rozbiórce Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tereny odebrane Rzeczpospolitej w trakcie I rozbioru. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny I rozbioru Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji, • wyjaśnić przyczyny wybuchu konfederacji barskiej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Familia (Czartoryscy), prawa kardynalne, Szkoła Rycerska, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich, • wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska, • przedstawić przebieg sejmu w 1767 r., • wyjaśnić, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbiór Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> • do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice w dążeniach Familii i władczyni Rosji, • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczpospolitej w wyniku I rozbioru. 	<ul style="list-style-type: none"> • zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczpospolitą jako kołacz królewski.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne czasów stanisławowskich, • cele istnienia KEN. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej (KEN). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: obiady czwartkowe, czasy stanisławowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce, w tym we własnym regionie, • opisać wygląd pałacu Na Wodzie w Łazienkach Królewskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1773, • postacie: Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Rada Nieustająca, • przyczyny, które doprowadziły do utworzenia KEN. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego, • scharakteryzować system edukacji w Rzeczpospolitej przed utworzeniem KEN, • scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Marcello Bacciarellego, Canaletta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce oświecenia, • na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i>, • scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczpospolitej w czasach stanisławowskich, • ocenić czasy stanisławowskie.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 3 maja 1791, • najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczpospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788, 1788–1792, 1790, • postacie: Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczpospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego,

<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa. 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo magnackie, stronnictwo patriotyczne, Straż Praw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja. 	<ul style="list-style-type: none"> najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności zwołania sejmu walnego, przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej. 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej, porównać ustroj Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej dacie. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1793, postać: Tadeusza Kościuszki, państwa uczestniczące w II rozbiórce Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie pojęcia: targowica. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Józefa Poniatowskiego, miejsca głównych bitew w czasie wojny w obronie Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: konfederacja targowicka (targowica). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić reakcje na uchwalenie Konstytucji 3 maja, przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny w obronie Konstytucji 3 maja. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1792, postać: Ksawerego Branickiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja, porównać stosunek sił między armią polską a rosyjską, wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Order Virtuti Militari, dlaczego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej, scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką, przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmu w Grodnie, ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1794, 1795, państwa uczestniczące w III rozbiórce Polski, główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie polskiego zwycięstwa pod Raławicami, dlaczego Rzeczypospolita upadła. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia Uniwersału połanieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Uniwersał połaniecki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić plany patriotów polskich, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Antoniego Madalińskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego, scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Polsce po II rozbiórce, rozdzielić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.

<p>kościuszkowska (powstanie kościuszkowskie), kosynierzy.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego, wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzec przyczyny, które zadecydowały o klęsce masowego poboru do wojska. 		
<p>Dział6: Okres napoleoński</p>				
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Napoleona Bonapartego, cele polityczne Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji, wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1804, ramy chronologiczne wojen napoleońskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: blokada kontynentalna, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich, przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dyktando, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich dyktando przejął władzę we Francji, przedstawić działalność Napoleona w okresie konsultatu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r., cel powstania Kodeksu Napoleona. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kampania włoska, znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rządy dyktandu, opisać działalność Napoleona we Włoszech, określić, jak zmieniło się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona, wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1795, 1796, 1799, 1801, 1805, 1806, 1807, postanowienia pokoju w Tylży. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojen napoleońskich, dostrzec zmiany w Europie zachodzącej pod wpływem podbojów Napoleona, przedstawić stosunek sił austriacko-rosyjskich i francuskich przed bitwą pod Austerlitz, opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Austerlitz, ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona.

<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1797, • postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Jana Henryka Dąbrowskiego. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegała tragedia Legionów Polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób sąsiedzi Rzeczypospolitej usprawiedliwiali swój udział w zaborach, • wyjaśnić okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację panującą w poszczególnych zaborach, • dostrzec przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację poszczególnych grup społeczeństwa byłej Rzeczypospolitej pod zaborem rosyjskim, pruskim i austriackim, • opisać losy Legionów Polskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stosunek Napoleona do sprawy polskiej, • przedstawić okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemię polskie.
<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1807, 1815, • postać: Józefa Poniatowskiego, • okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie obszar Księstwa Warszawskiego oraz zmiany terytorialne, do jakich doszło w 1809 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Wielka Armia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego, • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sto dni Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego, • scharakteryzować ustrój Księstwa Warszawskiego, • wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bitwa narodów, • z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny z Austrią i przedstawić jej przebieg • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1808, 1809, 1812, 1813, • okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem, • przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o bitwach pod Somosierrą i Raszynem, • przedstawić przygotowania Francuzów do wyprawy na Rosję, • opowiedzieć o przebiegu wyprawy na Rosję, • ocenić politykę Napoleona wobec Polaków.

Dostosowywanie wymagań edukacyjnych do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów

Uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych obowiązują wymagania i kryteria ocen określone w wymaganiach edukacyjnych dla wszystkich uczniów, z pewnymi wyjątkami wynikającymi z posiadanej niepełnosprawności lub deficytów i uwzględniającymi zalecenia zawarte w opiniach i/lub orzeczeniach, tj.:

	formy dostosowania wymagań edukacyjnych:	warunki sprawdzania wiedzy i umiejętności:
uczeń słabosłyszący	<ul style="list-style-type: none"> dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> nauczyciel mówi zwrócony twarzą do ucznia; redukcja hałasu, spokojne tempo mowy; nieocenianie błędów wynikających z niedosłuchu.
uczeń słabowidzący	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie zadań opartych na pomocach wizualnych; powiększenie czcionki, przejrzysty wydruk; dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> powiększona czcionka, przejrzysty druk; materiały cyfrowe, wysoki kontrast; ograniczenie liczby detali w grafice; wydłużenie czasu;
uczeń ze spektrum Autyzmu	<ul style="list-style-type: none"> krótkie i jednoznaczne polecenia, unikanie metafor; sprawdzanie zrozumienia poleceń, parafraza; praca z materiałem wizualnym (obrazki, schematy); unikanie zadań wymagających rywalizacji; dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> wydłużenie czasu pracy; dzielenie zadań na etapy; ograniczenie bodźców; możliwość wyboru formy odpowiedzi: ustna/pisemna;
uczeń z orzeczeniem o potrzebie nauczania indywidualnego lub z opinią o zindywidualizowanej ścieżce kształcenia	<ul style="list-style-type: none"> dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> ocenianie przede wszystkim przekazu i zrozumienia treści; możliwość odpowiedzi ustnej, dialogowej; wydłużony czas na wykonanie zadań;
uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się:		
<ul style="list-style-type: none"> uczeń z dysgrafią 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> wydłużenie czasu pisania; ocena treści, nie estetyki pisma; możliwość pisania na komputerze; odpowiedź ustna zamiast pisemnej.

<ul style="list-style-type: none"> • uczeń z dysortografią 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; • korzystanie ze słownika, kart wzorów; 	<ul style="list-style-type: none"> • nieobniżanie ocen za błędy ortograficzne w języku obcym; • zadania wyboru zamiast luk; • ocenianie komunikatywności.
<ul style="list-style-type: none"> • uczeń z dysleksją 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; • większa czcionka, czytelny układ strony; • mniej nowych słówek, częste powtórki; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu czytania; • ocena treści zamiast techniki czytania; • możliwość głośnego odczytania polecenia.
<ul style="list-style-type: none"> • uczeń z dyskalkulią 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu pracy;
uczeń-cudzoziemiec i uczeń z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą	<ul style="list-style-type: none"> • uproszczenie języka poleceń, unikanie idiomów; • wsparcie wizualne: obrazki, przykłady, słowniki obrazkowe; • ograniczenie liczby nowych słów; • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu pracy; • dopuszczenie odpowiedzi ustnych zamiast pisemnych; • weryfikacja zrozumienia poleceń pytaniami pomocniczymi; • ocenianie rozumienia, nie poprawności językowej.
uczeń z afazją	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; • wsparcie wizualne: obrazki, przykłady, słowniki obrazkowe; • unikanie trudnych abstrakcyjnych pojęć; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu odpowiedzi; • możliwość odpowiedzi nie na forum klasy; • błędy artykulacyjne nie wpływają na ocenę; • w razie trudności rezygnacja z odpowiedzi ustnych na rzecz pisemnych; • dzielenie materiału na mniejsze części;
uczeń z zaburzeniami komunikacji językowej	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; • mniej nowych słówek i struktur; • częste powtórzenia i odwołania do życia codziennego; • stosowanie stałych, powtarzalnych reguł i zasad – ten sam schemat zadań, testu, kartkówki; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu odpowiedzi; • proste polecenia, oparte na przykładach; • pytania pomocnicze i naprowadzające.
uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; • proste i krótkie polecenia w testach; • ograniczenie liczby zadań, bez skomplikowanych struktur; • unikanie abstrakcyjnych konstrukcji językowych. • częste powtórzenia i odwołania do życia codziennego; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu odpowiedzi; • proste polecenia, oparte na przykładach; • pytania pomocnicze i naprowadzające.

uczeń z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną innymi przyczynami niż mózgowe porażenie dziecięce	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu pracy; • dopuszczenie odpowiedzi ustnych zamiast pisemnych; • weryfikacja zrozumienia poleceń pytaniami pomocniczymi;
uczeń z niepełnosprawnościami sprzężonymi	zalecenia zawarte w Indywidualnym Programie Edukacyjno-Terapeutycznym	
uczeń z niedostosowaniem społecznym lub zagrożony niedostosowaniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu odpowiedzi; • proste polecenia, oparte na przykładach; • pytania pomocnicze i naprowadzające; • ograniczenie bodźców;
uczeń z zaburzeniami komunikacji językowej i mutyzmem wybiórczym	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie wymagań do możliwości ucznia; 	<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu odpowiedzi; • proste polecenia, oparte na przykładach; • pytania pomocnicze i naprowadzające; • ograniczenie bodźców;

Opracowanie:

zespół nauczycieli historii w składzie

Ariana Milecka - Szyszka

Piotr Napierała